

Den første tid

Tekst og fotos: Ole Geert Dam

Her i forårs- og sommermånederne er det typisk hvalpetid, og det er netop nu, at rigtig mange får deres nye hvalp.

Nogle har tidligere haft hvalpe og kender lidt til det, men for mange er det første gang de skal have en lille hvalp, og hvad så? Ja der kan være tusinder af spørgsmål til hvordan og hvorfor.

Drømmen for langt de fleste er selvfølgelig i sidste ende at få en super jagt- og familiehund man kan få glæde af i mange år fremover.

Vi vil med denne artikel forsøge at komme med gode råd til at nå det endelige mål. Disse råd vil først og fremmest kredse sig om hvalpens første 2 måneder i sit nyt hjem. Dette er en rigtig vigtig tid, for man kan kalde det "alene-tid" med hvalpen, indtil den bliver gammel nok til at komme på klubbens egentlige træningshold.

Rigtig mange af de problemer man tit står med, når man begynder egentlig træning, er faktisk problemer man selv, ubevidst, har skabt indenfor de første 2 måneder af hvalpens liv.

Inden hvalpen kommer hjem

Jeg vil i denne artikel ikke komme ind på vejledning i hvalpekøb, men tage udgangspunkt i, at man har købt og udvalgt en hvalp, og nu står man foran, at skulle hente den indenfor rimelig kort tid.

Grundlæggende er det utrolig vigtigt, at samtlige familiemedlemmer har sat sig sammen, og blevet enige om: "Hvordan skal vi have hund?" Allerede her er der en mængde spørgsmål at tage hensyn til, men som udgangspunkt har hvalpen ingen forudtaget mening eller medfødt egenskab herom. Den er et flokdyr og har herigennem selvfølgelig brug for kontakt med dens nye flok (familien), men hvordan livet foregår i dens nye flok har den ingen anelse om, og det er derfor meget vigtigt, at flokken (familien) nøje har aftalt reglerne for hvordan og under hvilke former floklivet foregår.

Må den komme i møblerne?

Må den komme i sengene?

Er der noget rum den ikke må komme i?

Skal den være i hundegård, altid indefor eller en kombination af begge dele?

Når man skal svare på disse mange spørgsmål, er det meget vigtigt at forstå, at hvalpen overhovedet ingen menneskelig fornemmelse har af f.eks. at blive forkælet. Den bliver altså ikke nemmere eller sværere at træne fordi den må ligge i sengen eller i sofaen. Det er ikke et spørgsmål om hvilke regler man laver, men at de regler man laver altid gælder.

Det er ikke et spørgsmål om hvilke regler man laver, men at de regler man laver altid gælder

Vi mennesker er eksperter i at lave gråzoner, altså både og, når vi taler om det at holde hund, må og skal der aldrig være gråzoner, men alt skal være enten sort eller hvidt.

Det må jeg eller det må jeg ikke.

Et eksempel på en typisk menneskelig gråzone er, at nu er det lørdag aften og så skal vi hygge os, og derfor må hunden godt komme i møblerne eller ind i stuen. Hunden skal dog forstå, at i morgen søndag, går vi tilbage til den gamle regel om du ikke må være i møblerne eller komme i stuen.

Mange forsøger også at have en regel om, at hunden godt må være i møblerne til hverdag, men når vi får gæster må den ikke.

Et andet eksempel er, at så snart et af familiemedlemmerne er ude af huset, så vil de tilbageblivende forkæle hunden og lade den komme op i møblerne.

Alle disse gråzoner er hvad der kan kaldes misforstået godhed, og hvis man vil opdrage en hund gennem gråzoner, så kan jeg garantere for, at det aldrig vil lykkes.

Enhver form for "både og" eller "måske" i for-

hold til hunden er bandlyst, alt skal være enten sort eller hvid. Igen det må jeg eller det må jeg ikke.

Så kære nye hundefamilie, bliv enige om reglerne og overhold dem altid uanset hvad, kun på den måde får i en hvalp/hund som er rolig, velafbalanceret og tryk, fordi den aldrig er i tvivl om hvad der er rigtigt eller forkert. Enhver form for gråzoner gør hvalpen usikker og tvivlende overfor sin nye floks evner til at lede og vejlede den.

Hvalpen må aldrig blive et stykke legetøj for børnene, som de kan tage frem og smide væk igen, når de ikke gider mere. En hvalp er et levende væsen og nøjagtigt som med menneskebørn har den, det første tid, brug for rigtig megen ro og hvile.

Børn og hunde kan have det fantastisk sammen, men det er samtidig meget vigtigt, at opstille regler for deres samvær.

Hvalpen må aldrig blive et stykke legetøj for børnene, som de kan tage frem og smide væk igen, når de ikke gider mere. En hvalp er et levende væsen og nøjagtigt som med menneskebørn har den, det første tid, brug for rigtig megen ro og hvile. Derfor er det vigtig at få opstillet nogle tidspunkter for, hvornår hvalpen skal have ro og ikke forstyrres. F.eks. er det en god ide, hvis børnene får besked om, at når hvalpen ligger i sin kurv må den ikke forstyrres. Jeg har set skrækeksemplarer, hvis børnene får lov til at betragte hvalpen som et stykke legetøj. Hvis der er 2 eller 3 børn, vil den første lege med hvalpen, og når han/hun er færdig kommer den næste, og sådan bliver det ved. Her får hvalpen aldrig ro og efter rimelig kort tid får man en meget stresset hvalp som til sidst nærmest kravler på vægge, hvor den konstant er aktiv og aldrig kan falde til ro.

Det er også vigtig på forhånd, at gøre det klart hvordan børn evt. leger med hvalpen. Absolut ikke noget med at kaste med pinde, bolde, dummier eller lignende. Der er kun én som ”leger” apportering med hvalpen, og det er ham/hende som senere skal træne den.

Hvalpen kommer hjem

Uanset hvad man gør, så er det at flytte en hvalp fra sine vante omgivelser sammen med søskende og mor, og til en helt ny verden, et kæmpe

Uanset hvad man gør, er det en kæmpe chok for hvalpen, når man flytter den fra sine vante omgivelser sammen med søskende og mor.

Hvis man i forvejen har en voksen hund, kan det tit afhjælpe hvalpens første overgang til sine nye omgivelser. Dog skal man være opmærksom på, at den gamle hund som regel ikke acceptere den nytilkommende lige med det samme. Tit kan der gå helt op til et par uger før dette sker.

Det er vigtigt, at hvalpen rimelig hurtigt lærer sit navn at kende og man der igennem kan øve hjemkald.

chok for den. Det er stor forskel på hvordan den enkelte hvalp reagerer på denne omvæltning. Meget få er upåvirket og hos de fleste hvalper kommer en reaktion. Reaktionen er tit, at den får tynd mave eller at hvalpen ikke vil spise sit foder. Der er dog ingen grund til panik en gang A38 er super godt til at rense hvalpemaver og hvalpen skal nok begynde at spise, når den bliver sulten nok. Lad være med at prøve at lokke den med leverpostej eller andre lækkerier, det vil kun danne præcedens, og en ting er helt sikkert, hvalpen dør ikke af sult. Hvis man stiller mad foran den skal den nok spise på et tidspunkt, når alle de nye indtryk ligesom er fordøjet.

Hvis man har en voksen hund i forvejen, kan dette tit være en god overgang for den nye hvalp, men som oftest vil den voksne hund ikke acceptere hvalpen med det samme. Tit kan det nærmest virke håbløst, og mange bliver bange for, at den gamle aldrig vil acceptere den nye hvalp. Men tag det roligt, senest 14 dage efter hvalpen er ankommet, vil det hele ende i den rene idyl, og som regel bliver de 2 uadskillelige, og den fint indkøbte kurv til den nye hvalp, bliver overflødig, for de ønsker at ligge tæt sammen i en kurv.

Ellers er det aller vigtigste den første tid, at få opbygget en fast dagsrytme for hvalpen. Faste spisetider, faste luftetider, faste legetider og faste sovetider. En fast dagsrytme, hvor der sker det samme stort set hver dag på nogenlunde samme tidspunkt skaber tryghed for hvalpen

Ellers er det aller vigtigste den første tid, at få opbygget en fast dagsrytme for hvalpen. Faste spisetider, faste luftetider, faste legetider og faste sovetider. En fast dagsrytme, hvor der sker det samme stort set hver dag på nogenlunde samme tidspunkt skaber tryghed for hvalpen.

Hvis hvalpen derimod er kommet til en familie, hvor 2 dage aldrig er ens, hvor fodring sker når der nu engang er tid til det, hvor man aldrig har tid til at tage sig af hvalpen, kommer hjem på vidt forskellige tidspunkter og ellers farer ud og ind af huset konstant, ja så får man proble-

Det er meget vigtigt allerede fra starten, at man selv bliver centrum for alle hvalpens oplevelser. Den skal ikke have lov til at drøne alene rundt i haven uanset om man har hegnet haven eller ej.

Det at "lege" apportering med hvalpen er fremragende beskæftigelsesterapi og er samtidig med til at knytte bånd mellem hvalp og ejer, men hvalpen skal ikke have tennisbolden som fast legetøj.

mer. I et sådan hjem vil hvalpen blive stresset og uligevægtig, simpelthen fordi den aldrig lærer at finde sin plads i sin nye flok. Den tryghed der er så vigtig for hvalpen i den første tid, vil aldrig blive etableret, og man starter roden til mange af de uheldige historier man konstant hører med umulige hunde som ødelægger alt og når de bliver gamle nok, stikker de af hjemmefra, blot en dør står på klem. Familier med sådan en hverdag, burde aldrig anskaffe sig en hund, for man har simpelthen ikke tid til at tage sig af den. Det der skulle være en stor fornøjelse for både hund og ejer bliver i stedet et mareridt for begge parter.

En hvalp kræver tid, især i det første stykke tid, hvor man skal fortælle den hvad der er rigtig

og forkert. Hvalpen har ingen anelser om, hvad den må eller ikke må. Det skal du fortælle den.

Stueren

Et problem for mange i starten er at få gjort hvalpen stueren. Det er klart, at en lille hvalp også har en lille blære, og kan derfor ikke holde sig så lang tid ad gangen, men igen hvis man opbygger en rytme. Altid lukke hvalpen ud af samme dør og altid gå samme sted hen i haven når den skal besøge og husk at rose når der så kommer noget det rigtige sted. På den måde vil man meget hurtigt opleve, at hvalpen blive stueren. Hvis man er opmærksom på hvalpen, vil man hurtigt kunne se, hvornår det er tiden. Den vil gå søgende rundt, som oftest gå hen imod den dør man altid lukker den ud af eller nogle

vil sågar begynde at småpibe, men en god fingerregel er, at når hvalpen har spist, sovet eller leget skal den altid ud.

De første kommandoer

Allerede fra dag 1 er det vigtigt at lære hvalpen nogle enkle og klare kommandoer. Ordet nej er normalt det første man kommer til at bruge, fordi hvalpen hurtigt vil finde på måske at bide i et gulvtæppe eller andre "ulovlige" ting. Hvalpen ved jo selvfølgelig ikke hvad "nej" betyder, men siges det med bøs stemme, lærer hvalpen hurtigt betydningen, især hvis nejjet, ved gentagelser, følges op af et lille rusk i nakkeskindet. En anden meget vigtig ting er hurtigt at lære hvalpen sit navn. En hund kan ikke forstå menneskesprog, men mange gentagelser betyder, at hvalpen hurtigt lærer betydningen, og megen ros når den reagerer som ønsket, får det hele til at foregå i en positiv ånd.

Det er meget vigtigt allerede fra starten, at man selv bliver centrum for alle hvalpens oplevelser. Den skal ikke have lov til at drøne alene rundt i haven uanset om man har heget haven eller ej. Hvalpen skal være samme med flokken eller mindst 1 flokmedlem, og det er meget vigtigt, at alle nye indtryk og oplevelser kun sker i forbindelse med, at du er tilstede.

Tag det stille og roligt

Det tager tid for hvalpen at lære sit nye liv at kende og hvis man ønsker at lære sin hvalp nogle ting er det vigtigt ikke at forhaste noget, men at bygge dem stille og roligt op - en ting ad gangen, en hvalp kan slet ikke "multitarske". Lær den først og fremmest sit nye liv med de regler der er i Jeres "flok".

Det er meget vigtigt allerede fra starten, at man selv bliver centrum for alle hvalpens oplevelser. Den skal ikke have lov til at drøne alene rundt

En god regel er altid at tænke på, at ens hænder skal være behagelige i forhold til hvalpen. Hændernes bevægelser skal være stille og rolige og aldrig hurtigere end hvalpen kan følge med. Lær hvalpen, at dine hænder altid nusser og er behagelige for hvalpen, at putte f.eks. sit hoved op i.

Hvis hvalpen lærer fra starten, at ens hænder er behagelige, vil man aldrig senere få problemer med afleveringer af apporter. (foto: Per Baun Christensen)

Sørg for, at hvalpen kun oplever nye ting gennem dig, - aldrig alene.

i haven uanset om man har hegnet haven eller ej. Hvalpen skal være samme med flokken eller mindst 1 flokmedlem (helst ham/hende som senere skal træne den), og det er meget vigtigt, at alle nye indtryk og oplevelser kun sker i forbindelse med, at du er tilstede.

Selvfølgelig skal en hvalp også socialiseres, både blandt andre mennesker og også blandt fremmede hunde, men det er slet ikke noget man skal spekulere i fra starten.

Hvis du forsøger med alt for mange nye indtryk på en gang, vil det kun forvirre hvalpen, og igen stresser du og forcerer ting igennem, som hvalpen slet ikke er i stand til at magte endnu.

Hvis du forsøger med alt for mange nye indtryk på en gang, vil det kun forvirre hvalpen, og igen stresser du og forcerer ting igennem, som hvalpen slet ikke er i stand til at magte endnu.

Al hvalpemotion er rigeligt i ens have og det er samtidig vigtig at forstå, at hunden er et flokdyr, som i den vilde natur lever indenfor deres eget territorium. Lær derfor hvalpen, at jeres floks territorium er huset og haven, og glem alt om at udvide dens territorium ved at vade rundt med den i hele naboområdet.

Det samme med at slæbe hvalpen rundt til familie og venner - lad være - giv hvalpen god tid til at forstå og lærer reglerne i jeres hjem, og ikke før den er 100% fortrolig med dens nye hjem og dets regler og har fået en fast dagsrytme, som fungerer for den, skal den slæbes hjemmefra og få nye indtryk og lære nye ting.

Apporteringsleg

God beskæftigelsesterapi for hvalpen er bl.a. at have en lille apporteringsleg. Tril en tennisbold hen ad græsplænen, og lad hvalpen løbe efter den. Når hvalpen har taget bolden i munden kalder du venligt på den og opfordre den til at komme til dig. Du skal ikke række ud efter bolden som det første. Lær hvalpen, at du kan nusse og rose den, mens den holder bolden i munden.

I det hele taget er det meget vigtigt, at man selv er opmærksom på ens hænder i omgangen med hvalpen. En god regel er altid at tænke på, at ens hænder skal være behagelige i forhold til hvalpen. Hændernes bevægelser skal være stille og rolige og aldrig hurtigere end hvalpen kan følge med. Lær hvalpen, at dine hænder altid nusser og er behagelige for hvalpen, at putte f.eks. sit hoved op i.

Hvalpe elsker at tage noget i munden og enten bide i det eller bære rundt på det, og det kan give konflikter i forhold til vi mennesker.

Hvis hvalpen lærer fra starten, at ens hænder er behagelige, vil man aldrig senere få problemer med afleveringer af apporter. For hver gang man rækker sin hånd ned mod den for at modtage apporten, vil den hellere end gerne putte sit hoved op i vore hænder, fordi den altid kun har oplevet dem som behagelige.

I det hele taget er de første 4 måneder af hvalpens liv, der hvor der begæes aller flest ubevidste fejl fra vi menneskers side. Fejl som især påvirker hvalpens kontakt og apportering senere i dens liv, og som man, så snart man begynder egentlig træning, skal gå og kæmpe med.

Som jeg tidligere har omtalt, er alt sort/og hvid for hvalpen, og den overføre ting til, for os, andre situationer, hvilket især gælder omkring f.eks. apportering.

Hvalpen har en medfødt apporteringslyst, og elsker at have noget i munden og gå at bære på. Det vi ikke er så glade for er når hvalpen plud-

selig tager far eller mors nye dyre sko eller børnenes dyrtkøbte legetøj i munden. En naturlig menneskelig reaktion på dette er, at skælde ud. Det samme gælder udenfor, hvalpen elsker at tage noget i munden og tygge på, det kan være grene og alt muligt andet, som vi mennesker måske synes er ulækkert, ja nogle hvalpe tager deres egen, andre hundes eller andre dyrs ekstramentar og vil sommetider spise det.

Igen reagerer vi mennesker på en for os, naturlig måde, vi skælder ud og siger nej.

Vores reaktion hjælper måske lige nu og her, men den giver samtidig store problemer på andre områder, fordi hvalpen forbinder det, at samle noget op og tage det i munden med apportering. Efterfølgende vil hvalpen måske ikke samle apporten op, og hvis den alligevel vil det, så vil den i hvert fald ikke komme ind til føreren og aflevere. Dette selvfølgelig fordi i dens verden er disse 2 ting ens. Jeg har lige fået skæld ud fordi, jeg samlede noget op, så det går den ud fra den ikke må mere. Hvalpen kan slet ikke på

dette stadie, skelne mellem, hvad den må tage i munden, for den er det fuldstændig sort og hvid enten må jeg tage noget i munden eller så ikke. Det eneste der er at gøre i sådan en situation er, at fjerne det som vi ikke ønsker hvalpen skal have i munden eller også acceptere den samler noget op, men man skal så bede den om, at komme og aflevere tingen, ved at give den ros. Men indrømmet det er ulækkert, at skulle modtage f.eks. en hundelort. Det eneste jeg kan berolige med er, at hvalpen, når den bliver ældre og man begynder ordentlig træning, godt kan lære at skelne mellem, hvilke ting der må samles op og hvilke ting der ikke må samles op.

I det hele taget er de første 4 måneder af hvalpens liv, der hvor der begåes aller flest ubevidste fejl fra vi menneskers side. Fejl som især påvirker hvalpens kontakt og apportering senere i dens liv, og som man, så snart man begynder egentlig træning, skal gå og kæmpe med.

Det kan ikke understreges nok, det er altafgørende, at hvalpen oplever alle nye ting gennem føreren. Det er ikke så meget et spørgsmål om, hvor lang tid føreren er sammen med hvalpen,

En hverdag med fast dagsrytme indeholdende enkle og klare regler med megen kærlighed skaber en tryk hvalp, som har de bedste forudsætninger for, gennem senere træning, at udvikle sig til en fremragende jagt- og familiehund.

men langt mere, at når man er sammen, så er det koncentreret samvær. Man kan lege med hvalpen, man kan lave apporteringslege med hvalpen, men man kan også begynde små øvelser, som f.eks. lære at sidde på kommando. Når hvalpen har lært kommandoen, kan man udvide øvelsen, når den skal have mad, gå ud af døren eller måske hundegårde, skal den sidde, og først gå ud når den får besked. Det er så vigtigt, at hvalp og fører knytter tætte bånd og det sker kun, hvis hvalpen er tryk i sin hverdag, hvor den aldrig er i tvivl om hvad der er rigtig og forkert indenfor hjemmet og i haven. Den skal elske at være sammen med sin fører, fordi den har fundet ud af, at alt det sjove sker gennem ham/hende, og når man er nået til dette punkt, og aldrig før, kan man

begynde at tage den med hjemmefra, for også at udvikle dens sociale kompetencer, i forhold til fremmede mennesker, fremmede steder og også fremmede hunde. Men husk også her, at alle oplevelserne både positive og negative, sker gennem dig, og ikke ved, at hvalpen bare bliver sluppet løs, og må klare det hele selv. Du skal være dens guide, dens beskytter ja kort sagt være centrum for dens liv.

Er du i stand til at nå dette stadie med din hvalp inden egentlig træning starter er du nået "7-mileskridt" hen imod, det endelige mål, nemlig at få en fantastisk jagt- og familiehund.

Må jeg ønske held og lykke med projektet!